

KLÓPIKÉTSÉSI ÁRAK:
 A kiadványban átvéve:
 Egym. évre — 10 kor.
 Negyedévre — 6 .
 A melyben házasok kérvén:
 Egym. évre — 20 kor.
 Negyedévre — 6 .
 Vidékre postán szállítva:
 Egym. évre — 26 kor.
 Negyedévre — 6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelent minden nap a hét és
 vasárnap, valamint napok kivételével
 a kiadványban átvéve:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3
 A kiadványban átvéve:
 vagy megrendelésre nem vállalkozik.
 A kiadványban átvéve:
 a kiadványban átvéve:
 a kiadványban átvéve:
 a kiadványban átvéve:

NAGYVÁRAD okt. 14

Ég a lép.

Eppen ideje volt az oltáshoz fogni. Ott állott a lép évek óta az ország közepén. Szellő alig mozgatta, ember alig zavarta, nyugodt méltóságban poshadt évről-évre. A békés poshadás, a nyugodt semmisség igazi mintaképe volt.

Egyszerre — a földből vagy az égből? — tüzet fogott a lép növényzete. A hol azt hittük, csak békák tanyáznak, egyszerre lángnyelvek kezdtek beszélni ég felé s ropogva, recsegve adtak életjelt a lápról, mely lángot is fogni képes, ha nagyon kell.

S a mint eddig a poshadás volt a vidék átka; ezerszeres átok lett most a tűz. A poshadás csak nem adott életet, de a tűz a többi meglevő életet is kipusztítással fenyegeti.

Az álló vízben csak békák éltek, de a lángtenger halála annak, a ki közelébe is jön.

A száraz nád sovány keresztet adott, de az égő nád elpusztítással fenyegeti azt is, a kit eddig éltetett.

Erély, bölcsesség és tapintat kell hozzá, hogy a tudatlanság folytán olyannyira elharapódzott tűzveszélyt korlátok közé fogják. Körül kell árkolni, megszabni határait s aztán a határokon belül okkalmóddal újabb veszélyek kockázata nélkül elfojtani.

Talán így a pernyéből még terméke-

nyítő anyag is válik s áldásként jegyzik fel a lép égését.

De melyik lépét?

Nem az ecsedi lépét, annak az égése már végét járja. Nagyobb lépnek nagyobb égéséről van szó: a szabadelvűpártól.

A mit fentebb elmondottunk, a szabadelvű pártra szóról-szóra alkalmazható. Ott is lusta téllensége közepette csaptak égnek a lángok, a melyek obstrukció és katonai vívmányok neve alatt feldúlták a pártot s forrongásba hozták az egész országot. Iam proximus ardet... most már nem lehet tétlenül nézni tovább az eseményeket, munkához kell látni, mert különben az országon éget sebet a tűz.

Voltaképpen legegészségesebb volna a lép lecsapolása. Mire az az állandóság jellegével felruházott kormánypárt, mely nem tud önmagától haladni s az egészséges váltógazdaságot kizárva, egyszerű körforgást végez önmagában a miniszteri székek körül? Nem csoda, ha ebben a csendes vízben huzódnak meg mindazok, a kiknek a nyugalmas maradiság az elvük, a csendes víz partjain pedig meglapulnak az ügyes és fürge — halászhad.

Bent csupa hinár, kívül csupa horog: ime a lép, akarom mondani a párt képe. — Ki vár itt haladást?

Nagy munka volna azonban a lecsapolás. Annyira kiterjeszkedett már a hinár, hogy bajos abba viharos időkben nyulni s oly sok a halász, hogy a lecsapoló munkások sem volnának biztonságban. Valóságos áldás volt tehát a tűz, mely összeszaggatta a hinárt s kissé megrebbentette a halász-hadát.

De most már nem a tüzről van szó, hanem a lép körül emelkedő házokról, vagyonról, emberekről. Itt az oltás ideje.

Erre az oltásra vállalkozik Lukács László.

Vajjon meglesz-e benne az erély, bölcsesség és tapintat, mely ekkora munkához szükséges? Az ischli klauzula után legalább is nem egészen bizonyos.

Az oltásnak csak akkor lesz eredménye, ha biztosítja a tűznek áldásait. A most égő lángok szétlépték azokat a posványos hinárokat, melyek a szabadelvű párt katonai programját, helyesebben programmalanságát egy tökéletlen nenyuljhozammá zsugorították, a melyhez hozzá fért, a melyet nagyobb, tartalmasabbá tenni nem lehetett. Maradjon meg ez az eredmény s a míg a mai szerencsétlen pártviszonyok közepette egyedül a szabadelvű párt kormányképes, legyen e pártnak programja fejlődés képes. Mumiákkal csak ijeszteni, nem pedig kormányozni lehet.

Ha ezt keresztül tudja vinni Lukács László, ha nemzeti tartalommal bíró katonai programot el tud lent és fent fogadtatni, akkor nevét hálával jegyzi fel a történelem. Mert most már nem annyira az országgyűlési válságból, mint inkább a szabadelvű pártnak a saját semmielvétségéből kell kibontakozni.

Dr. K. A.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauchpark) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-6 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Herkules.

Irta: Jean Rameau.

A Gascogneban Salignac minden lakosa üsmerte azt a gyűlölködő versengést, mely a község két molnára, Castagnet a Felső malom és Labarthe az Alsó malom tulajdonosa között létezett.

Castagnet gazdag volt, Labarthe szegény. A Felső malomé volt a vidék legszebb molnárlánya; az Alsó malomé volt ellenben a kerület legszebb szamara. A szép leány Castagnet leánya volt, kit Erzsinek hívtak, a számára Labarthe tulajdona volt és Herkulesnek hívták. De sajna, a szép Herkules győzelmesen harczolt a szép Erzsi ellen és ennek következtében mindinkább valószínűbbé vált, hogy a szegény Alsó malom diadalmaskodni fog a gazdag Felső malom felett.

Sietünk megjegyezni, hogy Herkules nem tartozott a közönséges szamarak közé. H-r-

kules oly nagy volt mint egy ló — innen jó hira, — oly erős, mint két öszvér — innen a neve, — és oly okos, mint néhány szigorló bölcsész együttvéve — innen a dicsősége.

Tulajdonosának, a vidám Labarthenak két fia volt: Agoston az idősebb, deli huszonöt éves legény, szép bajusszal, igazi fenegyerek, ki után a salignacqi leányok bolondultak és Cadeton, a fiatalabb, egy czingár huszonkétéves gyerek, kinek orra alatt a bajusznak nyoma sem látszott, kiből a salignacqi leányok néhanapján mulatságot csináltak.

E fiu, kivel a természet meglehetősen mostohán bánt el, volt a tanítója Herkulesnek. Es minő szamarat csinált belőle!

Herkules nagyon tanulékony állat volt. Még egész fiatalon kétszák lisztet vitt a hátán és ráadásul a gazdáját is, még pedig egy paripa könnyedségével, mely egy kisasszonyt visz a hátán. Az utmentén legelésző kancza szamarak tágra nyílt, kerek szemekkel néztek reá. De ez még semmi. Herkules megtanulta Cadetontól, hogyan kell letérdelnie, ha korholják,

megtanulta, hogyan táncoljon, ha a paraszmenyecskék az orrát simogatják, megtanult harangozni, amidőn a harangláb előtt vezetett el az útja, megtanult köszönni a tanítónak fejének lehajtásával és fülei mozgatásával, megtanult tizig olvasni a lábával, megtanult...

De legyen elég annyi, hogy bámulatba ejtette az egész községet tudásával és hogy csakhamar — a dicsőség hire gyorsan terjed Cascogneban — nem beszéltek egyébről az összejöveteleken, mint Herkulesnek, az Alsó malom híres szamarának a hőstetteiről. A Felső malom tulajdonosa haragra lobbant; észrevette, hogy vevői napról-napra kevesbednek. Az egész vidék, elragadtatva Herkules bámulatos mutatványai által, Labarthe malmába vitte gabonáját. Herkules elvarázsolta az összes bérlelőket és gazdasszonyokat. A Felső malom szamarai — négyen voltak — nem tudtak vele versenyezni. Sőt Erzsinek, a szép molnárlánynak szépsége is elhomályosult a szamar csodás népszerűsége mellett.

Castagnet, a Felső malom tulajdonosa, nem

Telefon 143.

Friedländer Herman

Nagyvárad, Kolozsvári-utca, Templom-tér.

Telefon 143.

Legújabb divatu uri és leány kalap formák,

posztó, nemez és bieberből diszitve is a legolcsóbban kaphatók a kalapgyárban. Kalapok ujjá alakítása olcsón eszközöltetik

I. Péter király a czárnál.

Lamsdorf orosz külügyminiszter nem kísérté Bécsből haza urát, a czárt Oroszországba, hanem a legnagyobb inkognitóban maradt és inkognitóját megőrizve harmadnap Budapesten át az express-vonaton Belgrádba utazott. Utját olyan titokban tudta tartani, hogy még Belgrádban sem tudták meg megérkezését. Péter királyon és kormányán kívül senki sem értesült arról, hogy micsoda nevezetes személy tartózkodik Belgrád falai között.

Négy napi tartózkodása után elutazott. Tegnap éjjel utazott át Budapesten Lembergbe, ahonnan Oroszországba folytatja útját. Olyan titokban történt ez, hogy a fővárosi rendőrség is csak utólag értesült erről.

Minek a nagy titkolódzás? Bizonyára van valami nagy oka.

A budapesti szerb konzulátus egyik tisztviselője; aki Belgrádból jövet felismerte a titkárával együtt utazó Lamsdorff grófot, a következőkben mondta el e titkos utazás célját:

A két uralkodó tárgyalásai során fontosnak találta Szerbia magatartását egy esetleges balkán háborúban, úgy Macedónia okkupálása esetén. Ezért kellett Lamsdorff grófnak leutazni Belgrádba, ahol Péter királlyal és kormányával értekezett.

Különböen Belgrádban hírlik, hogy I. Péter király a czártól már kapott meghívást és épen Lamsdorff volt az, aki a meghívást tudomására hozta I. Péter királynak, aki eszerint a közel jövőben a czári párt meglátogatja.

Lesz-e kibontakozás?

Nem tárgyalnak az ellenzékkel.

Lukács hívei azt mesélik, hogy Lukács, ha a megbízatást vállalja, az ellenzékkel előzetesen nem fog tárgyalni; némelyek oly nagyra vannak, hogy azt mondják, hogy a kormánypárt annyira felül lesz, hogy nincs is szüksége az ellenzékkel való akár előleges, akár utólagos tárgyalásokra. Szóval, Lukács az ellenzék felfogására való tekintet nélkül meg fogja alakítani kabinetjét és be fog mutatkozni a Házban a meglepetésnek számtalán >kigondolt< programmal.

Hát ez nagyon jól van így. Az ellenzékkel való előleges tárgyalásnak csakugyan kevés czélja van. Ha a program megfelel a nemzet óhajainak, az ellenzék szívesen fogja fogadni; ha nem felel meg, akkor hiábavaló a tárgyalás és az obstrukció Lukács ellen csak úgy fog

folyni, mint elődjei ellen. Az bizonyos, hogy az ellenzék beéri azzal, ha a vezényleti nyelvre vonatkozólag elismerik a népképviselői rendelkezési jogát és magának a vezényleti nyelvnek behozatalát oly időpontra tűzik ki, mikor a szükséges előfeltételek meglesznek.

Egyebekben csak ezeknek az előfeltételeknek megteremtését kívánják. Személyes harcot Lukács ellen nem folytatnak, valamint Khuenen kívül senki ellen. A fő a nemzet igényeinek kielégítése: a személy mellékes. Khuen ellen is csak azért folynék személyes harc is, mert a vesztegetési ügyben tanúsított magatartásával meggyalázta a magyar parlamentet.

Mégis csak Khuen.

Mennyire bizonytalan a helyzet, kitűnik abból is, hogy néhány pesszimista még gróf Khuen-Héderváry Károly újabb kiküldetésében is hisz. Nem osztjuk ezt a véleményt, de érdekes az illetők okoskodása. Azt mondják, hogy a király azért nem bízta meg gróf Tisza Istvánt, mert nagyon merev alternatíva elé állította a koronát; úgy ő, mint Perczel azt adták elő, hogy csak két mód van a rend helyreállítására: vagy megadni a mit lehet, vagy engedi a Házat ex-lexben is addig feloszlatni, míg az ellenzék megtörik.

A király egyik módot sem fogadta el és most Lukács Lászlót is csak azért rendelte fel, hogy mondjon véleményt a többiek véleményéről. Ha Lukács is ezen az állásponton volna, akkor sem ő, sem Tisza nem kap megbízást, hanem ismét Khuen, aki nemcsak hogy nem kegyvesztett, hanem a legnagyobb kegyben van és a korona azt hiszi, hogy tartozik neki annyi elismeréssel, hogy reábizza a lebonyolítást, ha erre akár az egyik, akár a másik irányban radikális döntés történik. Mi ezt az egész dolgot mesének tartjuk; de amilyen bolond idők járnak, még a meséből is lehet valóság.

A volt nemzetiek tanácskozása.

A képviselőházat a válság kiélesedése óta — ha ugyan ez eléggé találó kifejezés, — mert mióta beütött a krízis, azóta az ugyancsak éles — mintha a volt nemzeti párt foglalná le egészen magának.

Apponyi elnök tegnap szokatlan korán, kilencz óra előtt jött be a Házba. Rögtön levelet írt, fél tíz óra fele aztán fogadta a megszokott tanácsosait — akiknek rendszeren ő ad tanácsot — Szentiványi Árpádot, Ivánka Oszkárt, Sághy Gyulát és Vancsó Gyulát.

Az elnöki irodában megkezdődött a tit-

kos konventikuláre, amely eltartott közel két óra hosszat.

A volt nemzeti párt tagjainak ez a titkolódzása táplálja leginkább azokat a híreket, hogy minden dementi daczára készül mégis valami a pártban. Pedig Apponyi is határozottan kijelentette, hogy egyelőre eszeágában sincs lemondani az elnökségről, sőt éppen most kötelességének tartja, hogy kitarson a helyén. S ha tényleg nem is jelentenek a hívek látogatásai udvarias érdeklődésnél egyebet, alig lehet megdönteni azt a nézetet, hogy csak a kivonuláshoz való alkalmat lesik, hogy Apponyit ünnepelhessek.

Ez az oka, hogy gyanakodva is, kárörömmel is nézik a szabadelvű pártban az elnöki hivatalban folyó tanácskozásokat.

A király ultimátuma.

Az utolsó pillanatban úgy a király, mint Tisza István gróf visszaretentek az erős kéz politikájától. Igen komoly beszélgetés folyt le Tisza és a király között, előbbi feltárta, hogy milyen súlyos következményekkel járhat az erős kéz politikája. Ehez csak akkor szabad nyulni, ha ország-világ látja, hogy békés uton a megoldás nem lehetséges. Ezen czélból maga Tisza István indítványozta a királynak, hogy bizzon meg egy indifferens miniszterelnököt, aki egy ultimátummal lépjen az ellenzék elé.

Ebben az ultimátumban legyenek benne mindazon engedmények, melyeket a korona megadni hajlandó és ha az ellenzék ez ultimátum után sem nyugodna bele a megváltoztathatatlanba, — ez indokolná meg az erős kéz politikáját. — Az ilyen ultimátumot egy lehetőleg népszerű embernek kellene értékesíteni, de nem alkalmasak erre sem Apponyi, sem Wekerle, mert ők maguk is többet követelnek, mint a mennyi az ultimátumban felöleltetik.

Próbálkoztak Andrássyval, de ez czélra nem vezetnek tartotta az ultimátumot. Így került sorra Tisza István javaslatára Lukács László. Tisza István egy egész napon át kapacitálta Lukácsot, míg ez az ultimátum-vállalkozáshoz fogott.

S ha Lukács kísérlete nem vezet majd eredményre, jön irgalmatlanu Tisza Pista és az erős kéz!

vesztette el fejét. Tanácsot tartott néhány nevesebb varázsló asszonnyal és jól megfizette őket, hogy varázshatalmukkal megrontsák az átkozott állatot. Amde Herkules valószínűleg nagyobb varázsló volt, mint ők, mert nem fogott rajta semmi varázslat. Es a Felső malom kerekéi csak akkor jártak már, ha a molnár a saját buzáját öntötte fel a garatra.

Castagnet szívesen megvette volna a csodatevő szamarat versenytársától; adott volna neki száz tallért is érte, noha ennyi pénzért tíz szamarat is vásárolhatott volna a peyhouradi vásárbán. De Herkules nem hagyta volna helybe az alkut! Mert vele is kellett számolni. Híre messze tulment a község határára, a legmagasabb árakat kínálták Labarthenak, ki azokat el is fogadta. Amde Herkules már a vásár utáni napon mindig visszazökött és Labarthe kénytelen volt a pénzt a vevőnek visszaadni. Herkules még a harmadik határból is visszazökött régi gazdjához. Es mindannyiszor alázatosan lecsüggesztett fülekkel, kérlelőleg térdepelt le tanítója, Cadeton előtt.

Nem is tudott Cadeton a hü állatra megnehezteni. Szerette tanítványát és büszke volt reál! Hiszen neki köszönhetette, hogy az ő tisztessége is emelkedett a lakosok előtt.

De ezenkívül láthatatlan szálak is fűzték Herkuleset Cadetonhoz. Ennekelötte, amikor még mindketten nagyon fiatalok voltak a teherrordáshoz, a mezőn szórakoztak egymás társaságában. Cadeton a hátára kapaszkodott Herkulesnek és meglepedkezve arról, hogy

nincs bajusza, tábornoknak képzelte magát és megkergette az incselkedő gyerekeket.

E játékokban rendszeren résztvevett Erzsi, a Felső molnár leánya is, ki még ekkor nem tudta, hogy majdan gyűlölnie kell Cadetont, az Alsó molnár fiát.

Ebben az időben Cadeton tizenhárom éves volt, Erzsi tizenhárom éves. Utóbbi már nagyon szemrévaló volt, tiszta homlokával, kifejező nagy szemével, gömbölyű állával, kis piros ajkaival, melyek szünet nélkül mosolyogtak. Ekkor Cadeton tábornok rendszeren >tábornokné->-nak hívta őt! Es Erzsi szerette, ha így hívta. De azóta Cadeton nagyon elkomolyodott. Bármily gyakorta borotválkozott is, bajusza csak nem akart kinőni. Nem volt joga a fiatal leányokra tekinteni. Nem nézett többé Erzsire sem. Es csak halkán köszönt neki, ha vele találkozott. Es ha szemben vele elpirult, köhögésre erőltette magát, hogy úgy lássék, mintha e miatt futott volna a vér az arcába.

Cadeton ezentul csak az ő Herkulesére nézett. A hü állat töltötte be egész életét. Herkules napról-napra többet tudott. Utánozni tudta más állatok hangját.

Egy napon Herkules és Cadeton Bayonnebe mentek. Eppen egy nagy zenehangversenyt tartottak a városban.

Az utcák visszahangzottak a trombitaszótlól. Amidőn visszatértek Salignacqba, a szamárral elkezdett ordítani és ordításából világo-

san ki lehetett hallani a Marseillaise egy töredékét!

Ez nagy botrány volt a községben. A lakosság köztársasági volt. A községi bíró tiltakozott. De ha az emberek nyilvánosan megbotránykoztak, otthon annál hangosabban kacagtak, és Herkules ez utóbbi tettével el-elhódította a Felső malom utolsó vevőit.

— Jól van, — mormogta tajtékozó dühvel Castagnet — tudom, hogy mit csináljak!

Es levette a szegről a puskáját.

— Apám, hova megy? — kérdezte Erzsi.

— Megölöm Herkuleset!

— Óh, atyám, ezt nem fogja megtenni. Ez rossz cselekedet volna. Ezért becsuknák atyámat.

De Castagnet vállára vette a puskát és kifelé indult.

— Apám! — könyörgött Erzsi, — ne tegye ezt! Talán még jóvá tehetünk mindent . . .

— Hogyan?

— Ha . . . ha a szamarat ide hoznánk . . .

— Tudod, hogy nem akar nálunk maradni.

— Oh, igen, nálunk marad — szölt Erzsi szemlesütve és úgy kipirulva, mint egy érett cseresznye — oh, igen, apa, Herkules itt marad, ha . . . ha (köhécsel) ha egyik gazdája szintén itt maradna!

A molnár letette puskáját.

— Adta teremtetted! Miő gondolat! . . . Herkuleset beházasítani!

(Vége köv.)

Ok nélküli kutyaugatás.

Baden nagyhercegség egyik községében kihirdette a bíró, hogy szigorúan meg fog büntetni minden gazdát, a kinek a kutyája *ok nélkül ugat.*

Ezek után a legközelebbi tárgyalás következőleg folyt le a község elöljáróságánál (saját tudósítónk távirata):

Bíró: Következik ok nélküli kutyaugatással vádolt Michl Rengert ügye. Aljjon elő a vádlott.

Michl: 'I bitt' schön, otthon maradt az a lánczon.

Bíró: Nem is a kutyára van szükség, hanem kendre. Neve? kora? vallása?

Michl: Beller, 4 éves, felekezetenélküli.

Bíró: Kend?

Michl: Donnerwetter! A kutyám.

Bíró: Mondtam már, hogy kendről van szó. Adja elő, miért ugatott?

Michl: Ugatott a f... , nem én.

Bíró: Ertsen meg, Unglücksmensch, hogy nem kendről, hanem a kutyájáról van szó. Mondja meg, miért ugatott a kutyája?

Michl: 'I bitt' schön, talán jó volna ezt a kutyától személyesen megkérdezni?

Bíró: Rindvich, a bíróság nem a kutyával, hanem kenddel beszél. Tudja, vagy nem tudja, miért ugatott a kutyája? Nem tudja? Akkor kihirdetem az ítéletet. Ő királyi fensége a nagyherceg nevében Michl Rengert ok nélküli kutyaugatás kihágása miatt...

Michl: Halt! Mikor is volt az a kutyaugatási kihágás?

Bíró: Tegnap este fél 9-kor.

Michl: Megvan! Ki hallotta?

Bíró: En a saját fülemmel.

Michl: Meg vagy, du Scheim! most tudom már, hová lett egy félhordó söröm! Te voltál, a ki átmászott a kerítésen s a kit a kutyám...

Bíró: Pszt! nur macht kei' Lärm, Kinder. Várja meg az ítéletet. Ő fensége a nagyherceg nevében Michl Rengert okatlan kutyaugatás vádjára alól felmentetik. Indokok: mert a kutyának a bíróság hivatalos tudomása szerint oka volt ugatni.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Október 15. A biharmegyei elme-kórház megnyitása. Okt. 26. Sakkverseny a Royal-kávéházban.

* **A villamos világítás berendezése.** A villamos világítás Nagyváradon ez évi december 16-án lép életbe. A szerződés szerint azonban a berendezésnek és a vezetéknek már október 1-én teljesen készen kellett volna lenni, hogy a próbákat megkezdhessék. Ez a határidő azonban már elmúlt s az utcai vezeték és lámpák összekötése alig néhány utcában készült el. Hosszabb próbára pedig okvetlen szükség lesz, amint hogy ilyen nagy hálózatnál nem is lehet másként. A világítási bizottságnak kötelessége, hogy idejekorán figyelmeztesse a késedelmeire a vállalkozót, nehogy meglepetések érjék a város közönségét.

* **Katonai hírek.** O felsége a Hivatalos Közlöny tudósítása szerint megparancsolta, hogy **Hausner** Oszkárnak, a József főherceg nevét viselő nagyváradi 37-ik gyalogezred I. osztályú századosának kiválóan buzgó és sikeres csapat-szolgálatáért elismerésül a legfelső elismerés tudtul adassék. — O felsége **Rácz** Miksa nagyváradi orvos-tudort, tartalékos segédorvos helyettesét a József főherceg nevét viselő 37-ik nagyváradi gyalogezredben, tartalékos segédorvossá nevezte ki.

* **Nagyvárad a Deák-émlékünnepén.** **Deák** Ferencz születésének száz éves fordulója alkalmából szombaton, október 17-én Budapest székesfőváros nagyszabású emlékünnepet rendez, amelyre az egész ország törvényhatóságai elküldik képviselőiket, hogy kifejezzék hálójukat a haza bölcse emlékének. Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága szintén képviselve lesz az országos ünnepélyen, tíz tagú küldöttséggel. A város küldötteit **Rimler** Károly polgármester vezeti s részt vesznek a deputációban: **Hlatky** Endre, dr. **Hoványi** Géza, dr. **Várady** Zsigmond, **Mihelyi** Adolf, dr. **Radó** Ignác, dr. **Dési** Géza, dr. **Kurländer** Ede, **Mihelyi** Lajos és **Huzella** Gyula. — **Rimler** Károly polgármester ma utazik fel a fővárosba, a többi tagok részben ma, részben holnap utaznak a fővárosba.

* **A királyné imádója.** A hágai udvarnak érdekes regénye van, amelyről sokat beszélnek nemcsak udvari körökben. Egyike ez azoknak a megható regényeknek, amelyek fölött az érzékenyszívűek megindulnak, a józanok pedig mosolyognak. A regény három évvel ezelőtt kezdődött. A szépséges fiatal Vilma királynő olthatatlan szerelmet ébresztett egy fiatal emberben, akit naponta ott láttak fel-alá járni a királyné ablakai előtt. Ebben, viharban ott volt mindig és szemei lelkesezdéstől ragyogva lesi az ablakot, mikor jelenik meg valamelyikben a királyné szőke feje. A fiatalember egy nagy hollandi kereskedőnek volt a fia. Sokáig nem értették meg a fiatalember hozzátartozói, hogy miért oly bánatos, szótalan, kerül minden társaságot. Egy napon aztán azon érték, hogy meg akarja magát lőni. Revolverrel a szívébe akart lőni; a golyó azonban nem ölte meg. Hátragyott leveléből kitudt aztán a titka. Az öngyilkosságra az birta, hogy a királyné férjhez fog menni. Az eset belekerült a lapokba is és megtudta a királyné is.

— Szegény fiú, — mordta a királyné megindultan, — mert hát a nőknek, még ha királynők is, mindig jól esik, ha tudják, hogy valaki szereti őket.

S a szép királyné titkon, de még sem elég titkosan, hogy ki ne tudódott volna a dolog, egy szál rózsát küldött egyik udvarhölgyével a szerelmes ifjunak. Pár héttel később az ifjú szüleinek rábeszélésére, hosszú utazásra indult. Bejárta a tengerentúl tájait s három évig próbálta meg, hogy feledje a királynét. Hanem a szerelme nem tudott elmúlni; most visszajött ismét Hágába és ismét ott látható a nap minden szakában a szép királyné ablakai alatt, amint fénylő szemekkel, szótlanul fel-alá jár és lesi az ablakokat... Szegény szerelmes!

* **Még mindig »Grosswardein«.** A magyar helynevekről alkotott törvény életbelépte alkalmából a hadügyminiszter elrendelte, hogy a közös hadsereg összes iratain, levelezésén, jelzőtábláin és pecsétjein a magyar helyneveket nem mint addig német fordításban, hanem magyarul kell használni. Ugy látszik azonban, hogy a hadügyminiszter ezen rendeletét csak részben vették a katonai hatóságoknál figyelembe. Nagyváradon több helyen láttuk, hogy az egyes katonai hivatalok helyiségeinek jelző tábláin a német elnevezés helyett »Nagy-Várad« van kifestve, Pável-utcán azonban, az altábornagy lakása mellett levő iroda épületén még mindig a régi tábla van kifüggesztve »Grosswardein« felirattal. Azt hisszük, a katonai parancsnokság nem emlékül tartogatja ezt a táblát s csak elnézés folytán maradt meg a hadügyminiszter rendelete után is a »Grosswardein« felirat.

* **Rákóczi-ünnepély** Szegeden. Szegeden október 25-én nagy fényvel ünneplik meg Rákóczi emlékét. A város 25-én délelőtt diszközgyűlést tart. Este kivilágítják az egész várost. A tanács rendkívüli ülésében dr. Tóth Pál helyettes polgármester elnökléte alatt ha-

tározta el, hogy a város összes középületeit, a főbb utcákat és tereket kivilágítja. A Szegeden működő összes népkörök a Rákóczi-ünnepet az előző napon tartják meg. A Kossuth-szobrot villanyos reflektorokkal, ragyogó fény-özönnel körítik.

* **Az új elme-kórház megnyitása.** Evröl-évre szaporodik a szerencsétlen élőhalottak száma s a szegény betegeket nem tudják elhelyezni a fennálló elme-egyházintézetekben. Biharvármegyei köz-kórházában is csak korlátolt számban vehettek fel betegeket az elmebajosok osztályába és megtörtént az a borzasztó eset is, hogy egyes elmebajosokat vissza kellett szállítani a községbe, ahonnan behozták. Különben a kórház többi osztályai is elégteleneknek bizonyultak a jelentkező betegek felvételére. Biharvármegye gyökeresen óhajtott segíteni ezeken a bajokon s elhatározta, hogy külön elme-kórházat épít. E célra a régi Hídegser, most Kórház-utcán nagy területet vásároltak a kórházi alap terhére s óriási méretű, a mai kor igényeinek megfelelő elme-kórházat építettek. A több nagy épületből álló kórház már elkészült s be van rendezve. A megnyitás ma, október 15-én délelőtt megy végbe. A nagyszabású kórházat ifj. **Rimanóczy** Kálmán építette.

* **A belga király látogatása.** A »Petit Bleu« utján jelentik Brüsszélből a **Berlini** Tageblattnak, hogy Lipót király személyesen fogja meg-hívni Viktor Emánuel királyt, hogy londoni utazása közben látogassa meg őt Brüsszélben.

* **Véres katonai ellenőrzési szemle.** Sajnálatos esemény híret vesszük M.-Keresztesről. Hétfőn a községben katonai ellenőrzési szemle volt. A szemlére a környékből összegyülekezett legények közül a nagykerékiek felhasználták az alkalmat, hogy régi haragosukon, **Barta** Jánoson, akinek bátyja katonakorában a nagykerékiekkel rosszul bánt, megbosszulják magukat. A szemle után a korcsmában megrohanták a keresztesieket. Az ekként támadt véres verekezésben **Vasék** György 29 éves keréki-embert **Barta** János úgy megszurta, hogy a sérült alig éli túl a ma éjjelt. Ugyancsak súlyos szurást kaptak késsel **Zsurka** János, akit 6 helyen szuráltak meg és **Barta** János, aki két késszurást kapott a szíve fölé. A sérülteket tegnap hozták be a biharmegyei köz-kórházba, ahol a kórház sürgős megkeresésére **Pataki** fogalmazó még tegnap délután kihallgatta őket. Mindannyiuk sérülése életveszélyes.

* **Eltűnt gyűrű.** **Kramer** Simon magánzó tegnap délelőtt panaszt emelt a rendőrségnél egy előtte teljesen ismeretlen egyén ellen, ki **Kramernek** Szacs-vay-utca 13. szám alatt levő záros lakásából egy köves gyűrűt ellopott. A káros az eltűnt gyűrűt csupán tizkoronára értékeli. A rendőrség az eddig ismeretlen tolvaj kézrekerítése iránt megtette az intézkedést.

* **Deák Ferencz ünneplése.** Szolnokról írják: Jász-Nagy-Kun-Szolnokmegye törvényhatósága volt az első, mely egy 48-as és függetlenségi vármegyei törvényhatósági bizottsági tag Gyömörei Félix indítványára Deák Ferencz 100 éves születésnapjának megünneplését elhatározta. Az ünnepély a tegnap tartott törvényhatósági közgyűlésen a vármegyei bizottsági tagok nagyszámu részvétele mellett, hazafias lelkesedéssel ment végbe. A közgyűlést **Lippich** Gusztáv főispán délelőtt fél 11 órakor nyitotta meg. A főispán, midőn a közgyűlést megnyitotta, jelezte az ünnepély jelentőségét s annak értékét, a midőn a tiszta magyar vármegye a haza egyik legnagyobb fiának emlékét kegyelettel ünnepli. A vármegye alispánja ismerteti az ünnepély elhatározásának történetét és bemu-

tatja a haza bölcsének Vágó Pál festőművész által megfestett, kitűnően sikerült arcképet. Dr. Benkő Albert vármegyei főjegyző tart Deák Ferencz halhatatlan érdemeit méltató nagyhatalásu emlékbeszédet. Gróf Szapáry Gyula Deák Ferencz emlékének szentelt nagy figyelmet keltő beszédéhez, mely a jelen válságos pillanatban mint jóslatszerű intő szózat hangzott el, indítványozza: miszerint a vármegye közmivvelődési alapjából Deák Ferencz emlékére 10,000 koronás közmivvelődési alapítvány létesíttessék.

* **Arverés a rendőrségen.** Tíz fillér! . . . 15 fillér! . . . 20 fillér! Először . . . másodszor . . . ki ad többet érte? E fajta szavak lesznek ma délelőtt hallhatók a rendőrségen. A kapitányi hivatal 4. számú szobája ma árverelőteremmé alakul át, hol mindenféle talált és gazdátlan tárgy, úszsintén a bünyelként eldobzott és visszamaradt eszközök, feszítővasak, fegyverek stb. valamint a rendőrség épületének padlásán évek hosszú során át felgyülemlett lim-lom s Biharvármegye árvaszékétől átvett nagyszámu új magyar nadrág, kabát, pruszli és néhány ékszer foguak elárvereztetni. Az érdekes gyűjtemény árverelése 9 órakor kezdődik. A ki tehát érdeklődik, menjen a rendőrségre s kap ott mindenfélét rozsdás patkószeg-től vadonatúj piros pruszliig. Fel tehát! Ki ad többet értők.

* **Gyakorlatok fölvétele a postán.** A kereskedelemügyi miniszter szeptember hó 18 án kelt rendeletével a posta- és távirda-növendékek felvételére megállapított határidőt ez évben kivételesen október hó végéig terjesztette ki. Ez idő szerint még 14 posta-távirda növendéki állás töltendő be a következő városokban székelő posta- és távirdahivataloknál: Eger még 2, Fiume még 2, Jászberény még 1, Kecs-kemét 2, Losoncz 2, Selmeczbánya 2, Szeged még 1, Szolnok 2, Vác még 1. A pályázat feltételeit már ismertettük, most csak azt jelezük még, hogy a sajátkezűleg irt folyamodványok, a budapesti m. kir. posta- és távirda-igazgatósághoz czimezve, legkésőbb 1903. évi október hó 31-ikéig annál a posta- és távirda-hivatalnál személyesen nyújtandók be, melynél a pályázók gyakorlatra bocsátatni óhajtanak.

* **A jövő évi legutóbb adót fizetők.** Nagyvárad város igazoló vá asztmánya már összeállította az 1904. évi virilisek névjegyzékét. A lista mártól, október 15-16-án 22-ig közszemlére lesz kitéve a városház közigazgatási kiadóhivatalában. A névjegyzék ellen október 30-ig lehet felelőbeznai a bíráló választmányhoz.

* **A törvényszékről megszökött szélhámost elfogták.** Részletes tudósításokat közöltünk a robogányi helyettes jegyző sikasztási pörének tárgyalásairól s annakidején megemlítettük, hogy a sikkasztó helyettes jegyző büntársát Szentessy László segédjegyzőt is vád alá helyezték. A szabadlábon lévő szélhámoss segédjegyző a tárgyalás első napján meg is jelent Milye Gyula elnöklő bíró előtt s Wittenberger ellen terhelő vallomást tett mint tanu s vallomása után a mult csütörtökön reggel nem jelent meg a törvényszéken. A bünpört tárgyaló tanács elnöke a rendőrségnél intézkedett Szentessy elvezetése iránt, de a segédjegyzőnek nyoma veszett. Pataky rendőr-fogalmazó megindította a nyomozást és elrendelték az országos körözését, mert babonyosodott, hogy egyéb szélhámosság is terhel még a megszökött segédjegyző lelkét. Szentessy László volt a pénzügyigazgatóság családja is, aki egy tőle tudakozódó szegény asszonnyal elhitette, hogy ő az árvaszék pénztárnoka s neki átadhatja az árvaszéknél letétbe helyezendő takarékpénztári könyvet. Így kicsalva a néhány száz forintól szóló betétköny-

vecskét, erről irást adott az asszonynak, a pénz pedig felvette. Így több rendbeli csalást követett el s ruházatát, hajviseletét megváltoztatva itt bujkált Nagyváradon, míg tegnap délután a véletlen leleplezte. Eppen a fő-utcai dohány-tözsdeből fordult ki, mikor Tóth Gábor törvényszéki szolga felismerte Szentessy Lászlót egy züllött, lenyirt haju alakban, s figyelmeztette a közeli rendőrt és a járőkeket a körözött szélhámossra s így sikerült letartóztatni és a rendőrség beszállította az ügyészség fogházába.

* **Királyi elismerés.** A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy a király a hadgyakorlatok alkalmából az államvasutak igazgatóságának, illetve személyzetének, mely a munkálatokon közvetlenül részt vett, kiváltképen pedig az igazgatósági elnöknek: Ludvig Gyulának, a forgalmi főosztály igazgatójának: Marx Jánosnak, továbbá az aradi, szegedi és kolozsvári üzletvezetőségnek a forgalom pontos lebonyolításáért legfelsőbb elismerését fejezte ki.

* **Mátyás király és Tisza István.** Nagyon jó kedvű volt Bécsben Perczel Dezső. Még Tisza István is, a komor, megmosolyogta egyik adomáját. Kávéházban ültek Perczel és Tisza a Burg tájkán. Perczel théat rendelt, Tisza tojást. — Érttem, mondotta Perczel. Te vissza emlékeztél igazságos Mátyásra, akiről Bécsben jártakor ezt írták a krónikások:

Hic fuit Mathias rex
Et comedit ova sex.

(Itt járt Mátyás király és evett hat tojást.)

Hanem rólad irván majd ekként módosítják a verset:

Hic fuit Tisza ex-lex
Et comedit ova sex.

(Itt járt az ex-lexes Tisza és megevett hat tojást.)

* **Szomorú esküvő.** Hymen krónikájában bizonyára páratlanul áll az az esküvő, amelyet Glasgowban tartottak a minap — egy börtönben. Elvetemedett gonosztevőt ítélte el az angol bíróság, egy alig 30 éves embert, akinek lelkét négy kioltott emberélet és számtalan rablás terheli, míg végre rajta veszett, elfogták s rábizonyították a bűneit. A bíróság halálra ítélte. Kegyelmet sem kapott. A bandita a legnagyobb nyugalommal fogadta az ítéletet. mint ahogy ilik is olyan emberhez, aki számtalanszor látta a halált. Amikor az ügyész megkérdezte, hogy van valami utolsó kívánsága, így szólt:

— Egyetlen kérésem van csak . . . En öt év óta együtt élek a kedvesemmel; két szép gyermekünk is van. Nem akarom, hogy a gyermekeim törvénytelenek legyenek. Az én kérésem tehát, hogy eskessenek össze kedvesemmel mielőtt kivégeznek.

— Majd megkérdezzük kedvesét, s ha az beleegyezik, meglesz a kívánsága. A bandita kedvese beleegyezett és így végbe ment az esküvő a börtön falai közt. A börtönigazgató és az ügyész voltak a tanuk a künös szertartásnál, melyhez fogható tragikus jelenetet a drámaíró sem képes kieszelni.

Figyelem! Nincs ember Nagyváradon, ki ne ismerné az „*Amerikai Áruházat*,” mely valóban találkozási helye a szép rőfös áruk kedvelőinek. Ha vidéki olvasóink között van valaki, ki ezt az üzletet nem ismerné, tekintse meg, melynek óriási rőfös és rövidáru raktára bármely fővárosi üzlettel versenyezhet. Itt található a legegyszerűbb cikktől kezdve a legfinomabb áruig minden, ami finomat és szépet az ipar csak produkálhat. Különösen fehérneműekben gyönyörű dolgok, a jó házi vászontól kezdve a legpompásabb kelenyégig. Olvasóink tehát saját érdekükben

cselekszenek, ha ez igazán jónevű üzletben szerzik be szükségleteiket. 241.

x Felhívjuk olvasóink figyelmét *Andriks Jenő* uri és női divatkereskedő cég lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x **A szász cseh Svájc,** ezen természeti szépségeitől elragadó tája a földnek, az idén kényelmes és olcsó módon lesz megközelíthető, mert az Aussigban megtartandó iparkiallítás folytán különféle kéjvonatok — jelentékeny ármérsékléssel — foguak indítani. Aussig jelentékeny iparáról nevezetes s főleg az európai államok legnagyobb gyárainak egyike emelte annak hírnevét. A *Schicht-féle szappan- és gyertyagyár* nemcsak az ó-, de az újvilágban is téri hódított gyártmányainak, mert ki nem ismerné a *Schicht-szappant*? Aki már Aussigban van, nem fogja elmulasztani a cseh-szász Svájc ezen legszebb és legkeresettebb helyét meglátogatni.

NYILTTÉR.

Bumbera Imre

polgári- és papi szabó.

Nagyvárad, új Bazár-épület színház oldal.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni hogy az **őszi és téli idényre** szükséges, mind **legújabb divatnak** és **legjobb minőségű** szöveteim megérkeztek, melyekből a legújabb és legelegánsabb szabás szerint készítek nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papság figyelmét az összes áruimra, melyet **kizárólagosan csak a Főtisztelendő papság részére** tartok. Állandóan nagy választék **revenda, czimáda** és egyházi **kvadrátusokból. Rivétum** fekete és viola színben, továbbá egyedüli raktára a mai idény legszebb és legczélszerűbb **hit, remény, szeretet övének** (cingulus), mely egyedül **csak nálam szerezhető be.**

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem, meg kell említenem, hogy elvem mindig a jó kiállítás és jutányos ár volt, melytől eltérni a jövőben sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kitűnő tisztelettel:

Bumbera Imre,

polgári- és papi szabó.

425

Csemege szőlő.

Sulkovszky herceg világhírű ménesi rózsa-bakar szőlőjéből naponta

friss küldemény, **legolcsóbb** napi árban kapható

Nemes faj, tiróli maróni, kilója 24 kr.

Mertz Nándor

utóda

esemege üzletében,

Nagyvárad, Körözs-utca.

Telefon 448. sz.

Igazságszolgáltatás.

A Breider-féle uszrapör tárgyalása.

A magyar-csékai uri uszorások bünpörében tegnap kezdte meg a nagyváradi büntető törvényszék a tanuk kihallgatását. A kihallgatott tanuk egyértelműleg esküvel erősített vallomást tettek, hogy 20—25 forintos kölcsönök után 20—25 százalékos fizettek. Valamennyien nyomorult szegény emberek, akik végső szükségben vettek fel uszorakölcsönt, hogy kenyérré való gabonát vehessenek.

A kihallgatott tanuk vallomásáról részletes tudósításunk a következők:

Ozv. **Kozmán** Lászlóné: Huszonhét forintot vett kölcsön Breideről 10 év előtt, később pedig 50 forintot, mely után 10 forint kamatot fizetett évenként, mely kamatot negyedévenként 2-50 frtonként fizette. A kamatokról soha nyugtát nem állítottak ki. Később pedig nem fizethetvén pontosan a kamatot, annak fejében egy három köblös földet adott használatra Breidernek. A föld évenként 9 mázsa búzát is jövedelmezett. De Breider ezzel sem elégedett meg, hanem beperelte s elárvereztette a földet, s potom áron maga vásárolta meg.

Szembesítésnél Breidernek szemébe mondja tanu, hogy 27 forint után 4-70 forintot, 50 forint után pedig 10 forintot fizetett évenként. Később beismeri, hogy mindig a férje fizette a kamatokat s ő sohasem volt jelen a kamatok fizetésénél.

Várnay Ferencz védőügyvéd kérdéseire tanu eladja, hogy bár ő nincs ellenséges viszonyban Breiderrel, de Breider büntügyi feljelentést tett ellene, hogy a földjéről a tengerit elhordatta. Hogy miért kívánja Breider megbüntetését, azt feleli: mert elvette árva gyermekeitől a földjét.

Breider e vallomással szemben azzal védekezik, hogy az elárverezett ingatlant annyi adósság terhelve, hogy alig fedezte az ő kölcsönét.

Tanut a vallomására a törvényszék megeskette.

Iván Flora: 30 forint kölcsönt vett föl Breider Móról, mely után 6 forint kamatot fizetett évenként. A kölcsön felvételekor már előre levonta Breider az egy évi kamatot, így tehát 24 forintot kapott készpénzben. Ez összeg után minden év elteltével 6 forint kamatot fizetett. Később 10 forint kölcsön után 1 forint kamatot fizetett fél évenként.

Fassie elnök kérdésére, hogy nem tudta e azt, hogy csak 8 százalékos törvényes kamat, azt feleli, hogy ő nem törődött azzal, mert ott az volt a szokás, hogy 10 forint után 1 forintot, 30 forint után 6 forintot fizettek. Breiderrel szembenesítve megerősíti vallomását. Breider tagadja, hogy 8 százaléknál nagyobb kamatot szedett volna, hiszen a kötelezőnyben is 8 százalékos van, s a tanu maga beismeri, hogy utólszor másfél év után 4 forint 70 krajczárt fizetett.

Iván Flora kijelenti, hogy ő nem tudta, mi van a kötelezőnyben, csupán annyit, hogy 30 frtról szól.

A törvényszék tanut a vallomására megesketti.

Balla Gábor, **Balla** Pável, **Morár** Juon, ifj. **Hoducz** Gábor, **Ambró** Mikula, **Mihéle** Stefán, **Morár** Gábor hasonló kisebb összegeket vettek kölcsön Breider Móról s ez összegek után 20—25 % kamatot fizettek. Erre mindannyian megesküdnek.

Szelezsán Murisán György 20 forintot vett kölcsön 8 év előtt Breideről s az összeg után évenként 4 forintot fizetett kamat fejében.

Mangra György Juon 60 forintot vett kölcsön, mely összeg után 12 forintot fizetett évenként.

Az adóslévél csak 8%-ra van kiállítva, de erről Mangra nem tudott, mivel írni s olvasni nem tud.

Kodreán Mitru 20 forintot vett kölcsön 8 év előtt, mely összeg után 4 forint kamatot fizetett évenként. Később 10 forintot vett kölcsön, ez után 2 forintot fizetett. Nem tudja, hogy mennyi a törvényes kamat.

Morár Sándor 8 év előtt 25 forint kölcsönt vett fel 5 forint évi kamatra. A kamatot negyedévenként fizette.

Mangra Tódor 50 forint kölcsönt vett föl, melyből 5 koronát levont Breider kamat fejében s ezután minden évben 16 forintot vett tőle kamatul.

A kölcsönről a gyógyszerész előtt kötvényt állítottak ki, melyben az áll, hogy 60 forint után 4-50 forintot tartozik fizetni kamatul, de ezt neki nem magyarázták meg, hogy ez egész évi kamat, hanem minden negyedévben 4 forintot fizetett.

Szelezsán Vaszali 50 forint kölcsön után 18 forintot fizetett. Az elnök kérdésére, hogy ki állapította meg a kamat összegét, kijelenti, hogy ő maga ígérte, mert pénzre volt szüksége s tudta, hogy Breider dr. szokott ily módon másoknak is kölcsön adni.

Breider Mór kéri **Hoducz** Gábor és **Resztye** Tódor kezesek kihallgatását, akik bizonyítanak, hogy 120 korona kölcsön után Szelezsán Vaszali mindig csak 8 százalékos kamatot fizetett.

A törvényszék teljesíti Breider kérését. Ezután **Szelezsán** megesketését elrendeli a törvényszék.

Késő esti órákig még több más tanu hasonló vallomásokot tesz, egyértelműen, hogy 20—25 százalékos kamatot fizettek Breidernek.

A tanuk kihallgatását ma folytatják.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR:

Csütörtök: Lemondás.

Péntek: Bajusz.

Szombat: Drótostót.

Vasárnap: d. u. Obreovicz Sándor, este: Drótostót.

S v i h á k o k.

Tegnap este viszontláttuk a múlt szezon egyik legvonzóbb, legnépszerűbb operettjét: a Svihákokat.

Uj szereplők uj szint hoztak a már jól ismert jelenetekbe, csak a készületlenség, a túlzott rögtönzések rontották az előadás kekségét. Hanem a főszereplők pompás Svihákok voltak.

Haller Irmának és **Horváth** Kálmának ismét pompás estéje volt. A csöpp **Haller** a milyen pajzán csavargó, ép oly graciózus álhercegnő volt. **Horváth** pedig végig hozzá illő temperamentumos, ötletes szélhámos. Volt is derűltség lépten-nyomon. Kitűnő **Szalmáry** hercege, **Désy** Malter Creunje, **Bognár** vendéglőse. Mind a régi jól ismert sikerült alakok.

Parlagi a táncosnő szerepében igen kedves alakot mutatott, bár hangján nagyon megérzett, hogy gyöngékedik. Első felvonásbeli öltözködés pedig az a fekete fátyolalj a fehér bluzhoz kissé izléstelen.

Egészben az előadás sikerült felelevenítése a tavalyi sikereknek. —os.

A bajusz. Ezt a kedves magyar humorral, pajzán játszi jókedvvel teli fülbemászó muzsikájú operettet elevenítik föl a jövő héten a Szigligeti-Színházban. Verő ez emlékezetes sikerű darabjában lép föl először az új szezonban a társulat szépe: **Agnely** Irén.

Lemondás. Erdekes magyar estéje lesz ma a Szigligeti-színházban. **Karczag** Vilmos, a Nemzeti-színházban nagy sikert aratott színművét a **Lemondást** adják érdekes szereposztással. A fő női szerepeket **K. Kápolnai** Juliska, **László** Irén, **Somogyiné**, **Berlányi** Vanda játszák. Kiváló szerepük van a darabban **Keszler**nek, **Tóth** Eleknek, **Bognár**-nak és **Szöke** Sádornak.

A drótostót premierje. Szombaton este lesz a szezon első operette premierje. Gondos előkészület után **Lehár** szenzációs sikerű dallamos operettjét, a **Drótostót** mutatja be a társulat. Erdekessége lesz ismét az új operettnek a kettős szereposztás, mely tavaly oly nagy anyagi sikert biztosított a **Bobherczegnek**. Ismét a két kis szubrett, **Haller** Irma és **Parlagi** Kornélia mérkőzik a fő nő szerepben, remélhető zajos sikerrel.

Magyar dal. A Népszínházban a Rákóczi-ünnep alkalmával színre hozott melódrámát, melynek szövegét **Herodek** Károly, volt honvéd főhadnagy, zenéjét pedig **Kerner** Jenő az ismert nevű zeneszerző írta, **Somogyi** direktor színtre hozatja Nagyváradon. A legszebb magyar népdalmotívumokból felépített melódráma a Népszínházban szenzációs sikert aratott s most nap-nap után határtalan lelkesedés mellett kerül színre.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 14.

Bérletszám 14. (páros.)

Ma csütörtökön, 1903. október 15-én:

Lemondás.

Színmű.

S Z E M É L Y E K.

Korolán gróf	—	—	—	—	Keszler Ede
Géza	—	—	—	—	Tóth Elek
Boldizsár	—	—	—	—	Bognár
Pártos Elek	—	—	—	—	Szöke
Tuba gróf	—	—	—	—	Deésy Alfréd
Boldizsárné	—	—	—	—	Somogyiné
Darsai Irén	—	—	—	—	K. Kápolnai I.
Tekla	—	—	—	—	Berlányi Vanda
Sarolta	—	—	—	—	László Irén
Petőné	—	—	—	—	T. Pogány Janka

HELYARAK: Nagypáholy 14 koron. Földszinti és első emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsolye 3 kor. Kórszék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., közép 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártszék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy szinlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-től 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor.

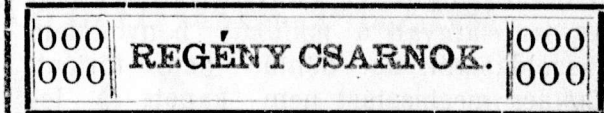
A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. órától előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, pénteken, október 16-án

A B A J U S Z.

Daljáték.

S o r s j á t é k.

Regény.

Irta: Stella (Szöke Berta.)

92

Márta agyában merész terv fogalmazott meg e sorok olvasása után. Eleinte maga is megijedt tőle, büszkesége fellázadt ismét, de a szenvedély felülkerekedett. Napokig üldözte a gondolat, többször hozzá is fo ott terve kiviteléhez, azonban mindig visszatartotta valami. Gyakran eszébe jutott most a doktor azon mondása, hogy az embernek segíteni kell magán, ha valamiben célhoz akar jutni. Es ő végre mit tett, még semmit!

Ismét sorsot húzok — határozta el. — Kijátszom az utolsó kártyát! Aki mer az nyer! Hátha vesztek? — töprengett. De mit veszthet az, akinek semmije sincs? Gyönyörű holdvilágos este van. Márta egyedül sétál a kertben, a holdfény átszűrődik a faleveleken s ezüstös su-

garaival bevonja a tájat. A tiszta kék egen a csillagok milliárdjai ragyognak s időnkint egy-egy lefut a láthatárról, hosszú tűzsávot hagyva maga után. A kert körülötteinek pázsitján szám-talan Szt.-János bogárka fosforeskál. A leány nem tudja miben gyönyörködnek előbb. Körülötte mély csend honol, mit csak a malom tompa zakatolása szakit meg időnkint. A levegő tde balsamos illata csaknem elkábitja, fáradtan, elbágyadvá rogy le egy kerti székre. Talán egész éjjel ott ül tépelődéseibe merülve, ha a szobalány hívó szava fel nem ébreszti.

— Lefekszünk kisasszony kérem — mondja — késő van.

Márta szó nélkül kereste fel szobáját. Az ott uralkodó melegség csaknem kiálhatatlanná vált reá részve. Kinyitotta a felső ablakot s író asztalához ült.

Igaza van — írta Láposinak — az én szívemet sem kerülte ki az a fájdalom és boldogságból összeszött érzélem. Szeretek nagyon, lelkem egész erejével, szívem minden dobbanásával. Szeretek azt, aki más nő képét hordja, aki más nőnek emelt oltárt, hogy azon Amornak áldozzék. Es ez a szomorú tudat nem csökkenti az érzelmek hevét, sőt talán fokozza, mert elérhetetlen. Ez valóságos iróniája a sorsnak! nem lennék-e boldog, ha viszonzni tudnám annak a hü vonzalmát, ki minden reménytelensége, viszont szerelmem elnyerésének minden kilátása nélkül szeret és nem szűnik meg érezni irántam, bár sejtje, hogy vágyaim másfelé vonzanak. Százszor teszem fel a kérdést, miért nem ő az ki szívemet uralni bírná, miért vágyódnak az elérhetetlen után! Vagy talán épen ez gyakorol reánk olyan hatalmas vonzerőt? A mai kor szülőtte nem hisz a szerelemben, abban a tiszta önzetlen érzelemben, melyet az istenség oltott belénk, melynek édességeért a legnagyobb szenvedés sem lehet nagy ár, melynek érzete az egyetlen pozitív gyönyör, melyért élni érdemes. Ha tehát a szerelem mindenhiósága ezek szerint nem léteznék, ha érzelmeink kormányzója csakugyan az ész, az akarat volna, miért ne tudnám azokat az érzelmeket oda irányítani, ahova akarom, ahol vágyaim nem ütköznek akadályokba?

Vigasztalódjék barátom, a maga csalódása nem lehet olyan fájdalmas, mint aminő szomorú az én reménytelen szerelmemnek tudata. Magának legalább multja van, a melynek édes emlékein elandaloghat s az már magában is vigasztalás. Nekem multam még nincs, jelenem tépelődés, jövőm pedig sivár, kietlen! stb.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A válság.

Budapest, okt. 14. (Saj. tud. táv.) Lukács László pénzügyminisztert délután 3 órakor fogadta a király s teljes órahosszat tárgyalt a politikai bonyodalom megoldásáról, de döntés nem történt. Lukács megbízatást nem kapott s lehangoltan távozott az uralkodótól. Lukács kihallgatása után Héderváryt fogadta a király s mint egy fél óráig értekezett az uralkodóval.

A kihallgatásról jövet újságírók előtt úgy nyilatkozott, hogy a király másképp határozott s döntés még nem történt, holnap nem fogad senkit a király, hanem péntekre több államférfiut hívnak Bécsbe, hogy ismét előterjesztéseket tegyenek az uralkodónak. Arra a kérdésre, hogy kiket hívnak Bécsbe, azt válaszolta, hogy még nem tudja s csak holnap tesz előterjesztést. Arra a kérdésre, hogy Apponyi között van-e a meghívottaknak, kijelenti, hogy nincs róla tudomása.

Részletes vitatkozásba bocsátkozva elmondta, hogy Lukács kihallgatásakor szóba sem jött a döntés, mert most nem a katonai eng. dményekről tárgyal-

tak, csupán személyek körül forog a vita, hogy ki volna legalkalmasabb a békés megoldás keresztülvitelére. Lukács csak előkészítője lett volna egyik nagyobb vezéralak megbízásának, többen abban a nézetben vannak, hogy Wekerle utját egyengette volna.

Péntekre állítólag Széll Kálmánt, Hódossyt és Wekerlét hívják Bécsbe, Lukács pedig egyelőre Bécsben maradt. Ha pénteken nem történnék döntés, mivel szombaton a belga király Bécsbe érkezik, a válság ismét napokig elhúzódhatik.

Lukács állítólag csak a Tisza programjával jött volna, csupán a személykülönbség enyhítette volna az ellentéteket, s udvari körökben abban reménykedtek, hogy Lukácsnak sikerülni fog, ami Tiszának ellenszenves exponáltsága miatt nem sikerült. Altalában Andrássy vagy Tisza megbízatásán kívül komolyan más politikus alig jöhet kombinációba.

A szabadelvűek programja.

Budapest, okt. 14. (Saj. tud. táv.) A szabadelvűek 9-es bizottságának mai ülésén Széll Kálmán olyan formulát proponált a vezényleti nyelvre vonatkozólag, melyet egyhangulag magáévá tettek s így a megegyezés létrejött, de azt még titkolják.

A pártban hire járt a megegyezésnek, de úgy nyilatkoznak, hogy a gyermek megszületett, de meg kell füröszteni. Tehát pénteken még értekezlet tartanak, hogy a designálandó miniszterelnököt előzetesen értesíthessék a párt készülő állásfoglalásáról.

Az elmaradt czári látogatás.

Róma, október 14. Pisából érkezett hír újságolja, hogy Viktor Emánuel királyt nagyon lehangolta Miklós czár római látogatásának az elmaradása. A vatikáni sajtó azt írja, hogy az orosz czár látogatásának az elmaradását nem kellett hivatalosan közölni a római udvarral, mert az hivatalosan nem is volt bejelentve. (M. T. I.)

A balkáni zavarok.

Konstantinápoly, október 13. A hadügyminisztérium az úszkubi Muhri bej ezredest küldte ki a debihari (Egri-palánka mellett) török határőrség által megtámadott taramanicai bolgár határőrség ügyében. Török részről arról biztosítanak, hogy abban az esetben, ha bebizonyosodik a török parancsnok hibája, ugy őt szigorúan megbüntetik s ezzel elintézték tekinthető a határvíts. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

Határidők.

	Budapest, okt. 14.
Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Értéktőzsdé

	Budapest, okt. 14.
Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	535.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. okt. 14-én.

Magyar aranyjáradék 4	118.80
Magyar koronajáradék	97.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,1/2%	—

Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.60
Italmérsi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldterhermentési kötvény	97.40
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	208.
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	158.—
Osztrák járadék papirban	99.75
Osztrák járadék papirban	100.25
Osztrák járadék aranyban	119.25
Osztrák korona járadék	99.75
Osztrák államsorsjegyek	155.—
Osztrák magyar bank részvény	15.75
Magyar hitelbankrészvény	722.50
Osztrák hitelintézet részvény	653.50
Páti vista	19.04
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.25
Németbirodalmi márka	239.27
Londoni vista	95.15
20 márkás arany	23.47

A szerkesztőséget feloldja:

Dr. VUCSKICS GYULA.

11654/1903.

Hirdetmény.

Nagyvárad város igazoló választmánya a legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagok 1904. évre érvényes névjegyzékét megállapítván ezen névjegyzék az 1886. évi XXI. t. cz. 28. §. rendelkezéséhez képest f. évi október hó 15-től október 22-ig bezárólag terjedő 8 napra a városi kiadóhivatalban közszemlére kitétetik.

Miről az érdekeltek azzal értesítettek, miszerint a névjegyzéket a fentebb jelzett határidő alatt megtekinthetik, a metaláni felebbezéseiket a közszemlére történt kitételől számított 15 nap alatt Nagyvárad város állandó bíráló választmányához beadhatják.

Nagyvárad, 1903 október hó 1-én.

Rimler Károly.

455

polgármester.

TELEFON 194.

TELEFON 194.

GYÖRI SÁNDOR

gázerőre berendezett mű- és homoru köszörülő műhelye,

Nagyvárad, Keri-utca 1. sz.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy

gázerőre berendezett mű- és homoru köszörülő műhelyemet

a mai kor igényeinek teljesen megfelelően a legmodernebbül felszereltem.

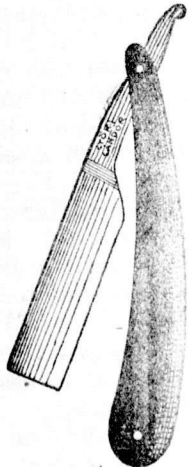
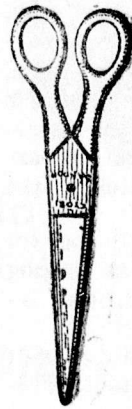
Minden e szakmába vágó munkálatok, u. m. ollók, tyukszemvágók, beretvák és mindennemű kések tükörfé-nyesre pallérozása valamint késműves munkák előállítás, a leglekiismeretesebb kidolgozás és árszámítás tekintetében a legolcsóbban állítatik elő.

Tisztelettel kérem a m. t. közönséget a saját érdekükben is, hogy óvakodjanak az utcai házaló köszörűsöktől, kik a munkát nevemben szedik össze köszörültetni s azt továbbítják.

295

Kiváló tisztelettel

Györi Sándor.

Mezey Sándor, Szt. László-tér „Sas“-szálloda alatt. Uri, női divat és fehérnemű raktára.

Ajánlja a n. é. közönség figyelmébe kizárólag legjobb minőségű árukkal felszerelt raktárát.

Urak részére: Kalapok, fehérneműk mérték szerint a legjobb kivitelben. *Keztyük, harisnyák, meleg gyapju alsó ruházatok.* Különlegességek *nyakkendőkben, gallérok* s minden idetartozó cikkek.

Hölgyek részére: *Juponok, Blousok, pongyolák, fűzők, harisnyaneműk, keztyük* s mindennemű ruházati idény és pipere cikkek, a legválogatottabb kivitelben,

g y e r m e k r u h a u j d o n s á g o k.

Meleg alsó ruházatok *gyermek részére.*

Vidéki rendelések lelkiismeretesen eszközöltetnek. Kivánatra választék küldetik.

Mezey Sándor,

Szt. László-tér „Sas“-szálloda alatt.

414

Andriska Jenő

RÖVIDÁRU, NŐI- és FÉRFI
SZABÓKELLÉKEK
és DIVATÁRUK RAKTÁRA

NAGYVÁRAD, Szent László-tér 1. szám.

Őszi idényre

ajánlom a kitünőnek elismert, glace, svéd és szarvasbőr keztyüimet a következő áron:

1 pár női glacé keztyü . . .	— .70, — .85, 1.— frt.
1 pár női svéd »	1.30, 1.50 »
Vizben mosható női szarvasbőr keztyü	1.10, 1.40 »
Férfi glace keztyü	1 frttől feljebb
Férfi özbőr, szarvasbőr valamint noppa keztyük nagy választékban.	

140

Keztyük tisztítása páronként 12 kr.

A legújabb ruhadiszek: **csipkék, boak, színházi sawlok, esőernyők, harisnyák, bélések,** állandóan nagy választékban.

Férfi **ingek, gallérok, kézelők, nyakkendők, lábtyúk, harisnyák, harisnya kötők, nadrágtartók** a legjobb minőségben és minden a legolcsóbb

SZABOTT ÁRAKON!

Kézimunkák és hozzávalók. Női és férfi szabó-kellékek.

Mindennemű rövidárak. Pipere cikkek.

TELEFON 488. TELEFON 488.

Keztyü gyári raktár!

Kizárólagos női és gyermek-divat és kézimunka-üzlet.

EISLER BERTALAN

NAGYVÁRAD, Olaszi, Fő-utcz.

Ujdonságok nagy választékban! Szmirna gobelin, congré északi (Nordis) és damaszt kezdett és eő-jegyzett kézi munkákban, minden hozzá való anyaggal; iskola kötény, gyermek felöltő, sapka, fejkötő és kalap; **Ujdonságok!!** Flanell, barchet és szövet gyermek ruhák; leány- és női fehérneműk. 292.

Nagy választék Női és Gyermek Esőernyő, batiszt Zsebkendő, selyem Echarps és fejkendőben.

Kizárólag csak női és gyermek **harisnyák** nagy választéka. — Zachariás és prágai glace keztyük és női pipere cikkek.

Mindennemű női szabó-cikkek. Ujdonságok csipke, applicatio és medaillonokban.

Magyar gyártmány!

Honi ipar!

„EMKE” padlófénymaz.Fő-üzlet: Zoldfa-utca. Telefon szám 100.
Videki telefon összeköttetés.Fő-üzlet: Fostók külkereskedések raklára. Fő-utca.
„Bazár”-áruház. Telefon sz. 393.

A közeledő idény alkalmával van szerencsém a t. közönségnek szives figyelmét felhívni saját gyártmányu »EMKE« padló és parkette fénymazamra, mely gyors száradása, szép fénye és tartóssága által az összes eddigi gyártmányokat felülmúlja.

Mindenki, aki ezen »EMKE« fénymazakat használja, nemcsak egy honi iparág fejlődését mozdítja elő, hanem hazafias és közművelődési célokat is szolgál. A gyárat az »EMKE« rendszeresen ellenőrzi.

„Emke” padló fényezőmaz	1 kgros üvegekben v. dobozokban	2 kor. — fill.
„Emke” parkette fénymaz	1 „	2 „ 80 „
„Linoleum”	1 „	1 „ 40 „

Szives megbízásait kérve, vagyok

397.

kiváló tisztelettel:

BERKES BERTALAN.**Schicht-szappan**

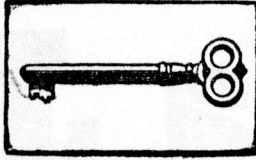
„szarvas”

vagy

„kulcs”

jeggyel

legjobb, legkiadósabb s ennél fogva legolesőbb szappan. — Minden káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht” névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

Kiadó lakás.

A Kossuth-utcai Mezey-féle házban egy II. emeleti 6 szoba és mellékhelyiségekből álló lakás f. évi november hó 1-től kiadó. 417

A váradi-velencei volt Weinberger-féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérebevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyváradi Takarékpénztárnál. 307.

Új gőzmosóda.

Van szerencsénk tisztelettel értesíteni a n. érdemű közönséget, hogy

Nagy-Váradon, Gilányi-sor 5—7. szám alatt kizárólag e célra épített telepünkön

mechanikai gőzmosódát létesítettünk.

A gőzmosódát f. hó 15-én d. e. 1/2 11 órakor megnyitjuk. A megnyitásra Nagyvárad város n. érdemű közönségét, t. hölgyeit és urait és a tiszt urakat tisztelettel meghívjuk, a mikor az *Amerika, Anglia és Németországból* beszerzett, legújabb és legtökéletesebb, mosó, facsaró, keményítő, vasaló és gömbölyítő gépeket üzembemutatjuk.

Elvállalunk minden női, férfi, gyermek fehérnemű, háziruha, csipke és diszholmi, női kelengyék — felelősséget vállalva aziránt, hogy vegyi avagy marószereket nem használunk, hogy gépeink a ruhákat nem rongálják, hogy pontosan és gyorsan szolgáljuk megrendelőinket — mosását, vasalását el- és hazaszállítását.

Sürgős esetekben a d. e. 10 óráig átadott ruhákat még aznap haza szállítjuk.

Megrendelést telephon (398.) utján is elfogadunk és azonnal elszállítjuk a ruhákat.

Panaszkönyv, minden ruha elvitel és hazaszállításakor a t. megrendelőink rendelkezésére áll és minden nap elintézését nyer.

Nőtlen és katonatiszt urak részére havonkénti általány összegben, mosás bérletet rendszeresítettünk.

Elszállítjuk, kimossuk, kivasaljuk és haza szállítjuk minden bérlőnek, havonként 10 korona lefizetése ellenében, bármily minőségű és mennyiségű, tulajdonát képező és általa használt fehérneműt: u. m. ing, gallér, kezeltő, hálóing, alsónadrág, harisnya, zsebkendő, törülköző és fehér-mellény. Ha a mosó bérlet egy ágy huzatására is kiterjesztetik, ezen esetben a havi általány összeg 12 korona.

Katonatiszt urak részére, ágynemű nélkül, a havi általány összeg 7 korona, az ágyneművel együtt 10 korona.

Vállalatunkat a n. é. közönség jóindulatába és pártfogásába ajánlva

444

kiváló tisztelettel

A Nagyváradi vendéglősök, szállodások és kávéosok gőzmosóda és szikvizgyár részvénytársasága.